

STIPE JURIČ, OP

BIBLIJA
MISTERIJ BOGA I ČOVJEKOVA SPASENJA
IZRAŽEN LJUDSKIM JEZIKOM

SADRŽAJ

| | |
|------------|---|
| UVOD | 5 |
|------------|---|

Prvi dio

| | |
|---|----------|
| NAJSVETIJA KNJIGA ČOVJEČANSTVA | 9 |
|---|----------|

Prvo poglavlje

| | |
|--|-----------|
| KNJIGA ISPISANA PRSTOM BOŽJIM | 11 |
|--|-----------|

| | |
|--------------------------------|----|
| SVETO ILI BOŽANSKO PISMO | 11 |
|--------------------------------|----|

| | |
|--|----|
| Najtraženija, najprodavanija, najpopularnija, najprevođenija knjiga | 14 |
|--|----|

| | |
|---|----|
| Štovanje i dostojanstveno postupanje s Biblijom | 17 |
|---|----|

| | |
|---|----|
| Tabernakuli Tore, prijestolja Biblije | 18 |
|---|----|

| | |
|---|----|
| Vjera u svetost Biblije ima visoku cijenu | 21 |
|---|----|

BOŽANSKI MISTERIJ IZRAŽEN

| | |
|------------------------|----|
| LJUDSKIM JEZIKOM | 24 |
|------------------------|----|

| | |
|-------------------|----|
| Ime Biblija | 24 |
|-------------------|----|

| | |
|---------------------------------|----|
| Stara fenička luka Biblos | 26 |
|---------------------------------|----|

| | |
|---|----|
| Knjiga pisana više od tisuću godina | 28 |
|---|----|

| | |
|---------------------------|----|
| KNJIGA BOŽJE OBJAVE | 32 |
|---------------------------|----|

| | |
|-------------------------------|----|
| Bog koji govori ljudima | 33 |
|-------------------------------|----|

| | |
|---------------------------------|----|
| Bog koji govori i djeluje | 35 |
|---------------------------------|----|

| | |
|----------------------------------|----|
| Povijest i vjera Izraelova | 37 |
|----------------------------------|----|

| | |
|---|----|
| Biblija i Crkva – dvije međuovisne stvarnosti | 38 |
|---|----|

| | |
|-------------------------------------|----|
| Drevne civilizacije i Biblija | 40 |
|-------------------------------------|----|

| | |
|----------------------|----|
| SAVEZ S JAHVOM | 43 |
|----------------------|----|

| | |
|---------------------------------------|----|
| Izrael, saveznički narod Jahvin | 43 |
|---------------------------------------|----|

| | |
|---|-----------|
| Brdo Sinaj ili Horeb | 45 |
| Sveti šator i Kovčeg Saveza | 48 |
| Odabranje na odgovornost | 54 |
| Vjera – zahtjev Saveza | 55 |
| Narod tvrde šije | 56 |
| Neposluh savezničkoga naroda | 57 |
| Ljubljena domovina oskvrnjena i poharana | 59 |
| | |
| STARI I NOVI ZAVJET | 62 |
| Povijest Izraelove nevjere i Jahvine vjernosti | 62 |
| Savez na razini sjenâ i pralikova | 64 |
| Nadmoć Novoga saveza | 66 |
| Stari Izrael - pralik novoga Izraela | 70 |
| | |
| <i>Drugo poglavlje</i> | |
| SVETOPISAMSKI KANON | 75 |
| Općenito o kanonu | 75 |
| | |
| HEBREJSKA BIBLIJA, TĚNĀK | 79 |
| Jamnijska sinoda i židovski biblijski kanon | 79 |
| Artificijelno sužavanje kanona | 81 |
| | |
| PODJELA HEBREJSKE BIBLIJE | 86 |
| Tôrāh ili Zakon | 87 |
| Mojsije i Mojsijeve knjige | 92 |
| Čisti prijepis nebeskoga izvornika | 93 |
| Prva osporavanja mojsijevske autentičnosti Petoknjižja | 95 |
| Bit zakonodavstva je Mojsijeva | 96 |
| Hipoteza četiriju dokumenata | 99 |
| Mojsije – prorok kome nema ravna | 100 |
| Mojsije u Novomu zavjetu | 103 |

| | |
|---|-----|
| Mojsije u kasnožidovskim nekanonskim i rabinskim spisima | 106 |
| Proroci (Něbî'îm) | 113 |
| Spisi (Kětûbîm) | 115 |
| Podjela na odsjeke (<i>šedārîm</i>) | 120 |

Treće poglavlje

| | |
|--------------------------------|------------|
| KRŠĆANSKA BIBLIJA | 123 |
|--------------------------------|------------|

PODJELA KRŠĆANSKE BIBLIJE:

| | |
|---|-----|
| STARI I NOVI ZAVJET | 125 |
| Knjige katoličke Biblije | 127 |
| Knjige Staroga zavjeta | 131 |
| Knjige Novoga zavjeta | 133 |
| Podjela svetoga teksta na poglavlja i retke | 140 |

RIJEČ KOJU JE BOG IZGOVORIO

| | |
|--|-----|
| I NEPRESTANCE IZGOVARA | 143 |
| Kristaliziranje biblijske usmene predaje u Pisma | 143 |
| Riječ živa i djelujuća | 147 |

Četvrto poglavlje

IZABRANA ZEMLJA, IZABRANI JEZICI,

| | |
|---|------------|
| IZABRANA PISMA | 153 |
| Palestina ili Sveta zemlja | 153 |
| Povijesni i zemljopisni ambijent Biblije | 155 |
| Pojavak alfabeta u Palestini i nastanak hebrejskoga jezika | 159 |
| Prva biblijska i izvanbiblijska svjedočanstva | 161 |
| Četiri faze razvoja hebrejskoga jezika | 165 |
| Masoretski hebrejski | 166 |
| Materinski jezik Isusov | 167 |

| | |
|--|------------|
| Biblijski grčki ili <i>koiné diálektos</i> | 170 |
| Drugi dio | |
| BOGOM NADAHNUTA KNJIGA | 173 |
| <i>Peto poglavlje</i> | |
| VJERA U NADAHNUĆE | 175 |
| Iskustvena činjenica Božjega govora | 175 |
| Božja sinkatabaza ili kondescendencija | 176 |
| Misterij koji se ne može potpuno shvatiti | 179 |
| Prvi korijeni vjere u inspiraciju Pisma | 182 |
| Eksplicitnost novozavjetnih tekstova | 184 |
| Svjedočanstvo crkvenih otaca i teologa | 185 |
| | |
| KRIVA MIŠLJENJA, TEORIJE | |
| I ZABLUDE O INSPIRACIJI | 190 |
| Naknadno odobrenje i negativna pomoć | 192 |
| Formalno, ne materijalno nadahnuće | 194 |
| | |
| INSPIRACIJA KAO TEOLOŠKI PROBLEM | |
| I REAKCIJE CRKVENOGA UČITELJSTVA | 197 |
| Biblija, potpuno djelo Božje i potpuno djelo ljudskoga autora | 198 |
| Ljudski autor – plodan stvaratelj | 200 |
| Tomistička postavka o instrumentalnoj uzročnosti | 202 |
| Glavni i instrumentalni autor | 205 |
| Podređujući i podređeni uzrok – jedno počelo djelovanja | 207 |
| Božansko prosvjetljenje ljudskoga uma | 209 |
| Kako božansko svjetlo rasvjetljuje ljudski razum? | 211 |
| <i>Instrumentum deficiens</i> | 212 |
| Inspiracija nije jednoznačan pojam | 213 |

| | |
|---|-----|
| Cilj inspiracije | 214 |
| Inspiracija kao komunitarna karizma | 215 |
| Dokle se nadahnuće proteže? | 217 |
| Inerancija Svetoga pisma | 218 |
| Inerantnost Biblije i znanstvena istina | 220 |

Šesto poglavlje

| | |
|--|------------|
| TEKSTOVNI SVJEDOCI | 225 |
| Višestoljetni rad pisara-prepisivača | 225 |
| Tekstovna kritika | 226 |
| Podjela tekstovnih svjedoka | 228 |
| Tisuću godina bliže | 230 |
| Papirus i pergament | 233 |
| Najstariji i najvažniji uncijalni grčki kodeksi Staroga zavjeta | 235 |
| NOVOZAVJETNI TEKSTOVNI SVJEDOCI | 237 |
| Izvornici novozavjetnih knjiga izgubljeni | 237 |
| Podjela novozavjetnih rukopisa | 239 |
| Najstariji i najvažniji novozavjetni papirusi | 241 |
| Novozavjetni kodeksi pisani velikim slovima | 243 |
| Rukopisi pisani malim slovima | 245 |
| Lekcionari | 245 |
| Četiri kategorije tekstova novozavjetnih rukopisa | 246 |

Sedmo poglavlje

| | |
|---|------------|
| BIBLIJSKI PRIJEVODI | 249 |
| NAJVAŽNIJI STARI PRIJEVODI | 249 |
| Septuaginta ili prijevod Sedamdesetorice | 249 |
| Aristejeva legenda | 250 |
| Ugled i važnost Septuaginte za židovstvo | 252 |
| Važnost prijevoda Sedamdesetorice za kršćanstvo | 254 |

| | |
|---|------------|
| Odbacivanje Septuaginte | 256 |
| Novi grčki prijevodi Hebrejske Biblije | 257 |
| Targumi ili aramejski prijevodi | 259 |
| Latinski prijevodi | 264 |
| | |
| OSTALI STARI PRIJEVODI | 268 |
| Sirijski prijevodi | 269 |
| Koptski i etiopski prijevodi | 271 |
| Armenski i gruzijski prijevodi | 272 |
| | |
| <i>Osmo poglavlje</i> | |
| ČITANJE BIBLIJE | 273 |
| JAVNO ČITANJE SVETOGA PISMA | 273 |
| Prva javna čitanja svetih tekstova | 273 |
| Liturgijsko čitanje Biblije kod Židova | 276 |
| Prve podjele biblijskih tekstova | 279 |
| Liturgijsko čitanje Svetoga pisma kod kršćana | 281 |
| Lekcije za čitanja i lekcionari | 284 |
| | |
| PRIVATNO ČITANJE SVETOGA PISMA | 286 |
| Privatno čitanje i izučavanje biblijskih tekstova u židovstvu..... | 286 |
| Znanje Zakona je najveće blago | 289 |
| Privatno čitanje biblijskih tekstova kod kršćanstva | 293 |
| Velika prođa Biblije | 297 |
| Mnoštvo predreformacijskih predinkunabulnih i inkunabulnih Biblija | 299 |
| <i>Lectio divina</i> | 303 |
| Židovski običaji vezani za Bibliju | 306 |
| Kršćanski običaji vezani za Bibliju | 309 |
| Zloporabe i nepoštovanje prema svetome tekstu | 311 |

Deveto poglavlje

UDIO BIBLIJE U RAZVOJU

EUROPSKE KULTURE 313

Biblija utkana u sve pore europske kulturne i
civilizacijske baštine 313

GLAVNI NADAHNITELJ KNJIŽEVNOSTI315

Prva književna ostvarenja 315

Biblija i rana talijanska književnost 317

Književnost humanizma i renesanse320

Doba reformacije i katoličke protureformacije324

Utjecaj Biblije na razvoj kazališta 327

Utjecaj Biblije na razvoj glazbe329

UTJECAJ BIBLIJE NA UMJETNOST332

Antirepresentativni duh židovstva i remek-djela
kršćanstva 332

Ranokršćanska ikonografija334

Narativna metoda 335

Biblija i sitnoslikarstvo 337

Biblija i monumentalno slikarstvo i kiparstvo339

Treći dio

BIBLIJA U HRVATA 343

Deseto poglavlje

OD PAMTIVIJEKA POD OKRILJEM BIBLIJE 345

Ruku pod ruku na putu sa svojim Bogom 345

BIBLIJSKI PRIJEVODI NASTALI NA

HRVATSKOME TLU 347

Najstariji latinski prijevodi u Hrvatskoj 348

| | |
|--|------------|
| Ćirilometodski biblijski prijevod | 351 |
| Hrvatski dominikanac Benjamin i Genadijeva Biblija .. | 353 |
| Mogućnost pokušaja prevođenja i prije Ćirila i Metodija | 354 |
| “Pismo hrvatsko” | 355 |
| HRVATSKOGLAGOLJSKI BIBLIJSKI PRIJEVODI . | 358 |
| Najvažniji hrvatskoglagoljski misali i brevijari | 359 |
| NA ŽIVOME JEZIKU | 363 |
| Pokušaji djelomična prevođenja | 363 |
| Liturgijske knjige – prvi djelomični prijevodi | 364 |
| Najstariji hrvatski lekcionari | 366 |
| Najstariji hrvatski psaltiri | 370 |
| Težnja za jednim svehrvatskim lekcionarom | 371 |
| DJELOMIČNI I CJELOVITI RUKOPISNI I TISKANI HRVATSKI PRIJEVODI BIBLIJE | 374 |
| Novi zavjet hrvatskih protestanata | 374 |
| Neoprostiv grijeh i zabranjeni prijevodi | 376 |
| Prijevod “pojeo vuk” | 378 |
| Ikavski u Budimu | 379 |
| <i>Jedanaesto poglavlje</i> | |
| BIBLIJA I KULTURNO-UMJETNIČKA BAŠTINA HRVATSKE | 383 |
| Sveukupna hrvatska kultura odiše Biblijom | 383 |
| BIBLIJA I HRVATSKA KNJIŽEVNOST | 385 |
| Biblija u starohrvatskoj književnosti | 387 |
| Liturgijske drame i crkvena prikazanja ili skazanja | 388 |
| Pasijske ili pasionske igre | 390 |

| | |
|--|------------|
| Misteriji, moraliteti, mirakuli | 395 |
| Srednjovjekovno kazalište | 396 |
| Otac hrvatske književnosti i hrvatskoga “biblijskog” pjesništva | 398 |
| Razrađivanje svetačkih legenda | 402 |
| Biblijski motivi u novijoj hrvatskoj književnosti | 405 |
| Od Preradovićevih “Prvih ljudi” do Toljeve “Sudnje trube” | 406 |
| BIBLIJA, NEPRESUŠAN IZVOR NADAHNUĆA | |
| HRVATSKE LIKOVNE UMJETNOSTI | 413 |
| Likovna transkripcija riječi i poruke | 413 |
| Biblijski motivi u predhrvatskoj likovnoj umjetnosti na tlu Hrvatske | 415 |
| Od plitkih reljefa starohrvatskoga razdoblja do monumentalnih djela Buvine i Radovana | 419 |
| Romaničko slikarstvo u Hrvatskoj | 423 |
| Razdoblje podčinjavanja skulpture i slikarstva arhitekturi | 427 |
| Bijeg u svjetovno: biblijske scene postaju sporedne epizode | 429 |
| Biblijski motivi kao simboli za nebiblijske sadržaje ... | 432 |
| Biblija u hrvatskoj glazbenoj umjetnosti | 435 |
| ZAKLJUČAK | 439 |
| SUMMARY | |
| BIBLE: MYSTERY OF GOD AND MAN’S SALVATION EXPRESSED IN HUMAN WORDS | 441 |
| IZABRANA BIBLIOGRAFIJA NA HRVATSKOME ... | 447 |
| A. Prijevodi | 447 |
| B. Ostala literatura | 448 |
| SADRŽAJ | 455 |